

POSLANSKO VPRAŠANJE JOŽEFA HORVATA MINISTRU ZA JAVNO UPRAVO

PODPREDESEDNIK JOŽE TANKO: Gremo naprej. naslednji dobi besedo poslanec Jožef Horvat, ki bo postavil vprašanje ministru za javno upravo, gospodu Rudiju Medvedu. Izvoli.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala lepa za besedo gospod podpredsednik. Spoštovana gospa ministrica, gospoda ministra.

Na vas, gospod minister za javno upravo, gospod Rudi Medved, se obračam z zelo preprostim vprašanjem. Zanima me, zakaj se slovenski javni sektor na primerjalnih mednarodnih lestvicah glede svoje učinkovitosti podpore podjetjem in zagotavljanju atraktivnega poslovnega okolja ter zagotavljanja kvalitetnih in hitrih storitev državljanom uvršča tako nizko. Kasneje bom malo več o teh mednarodnih lestvicah, ne katerihkoli, ampak lestvici, ki jo je naredil recimo svetovni gospodarski forum, ki ni kdorsigabodi. Zdaj, konec leta 2018, gospod minister, je Vlada Republike Slovenije s sindikati javnega sektorja podpisala stavkovni sporazum s katerim se določa splošni dvig plač za skoraj vse zaposlene, izboljšanje vrednotenja posameznih delovnih mest in višji dodatki za praznično, nočno, nedeljsko delo, itn. Dogovor je po informacijah Vlade Republike Slovenije vreden skoraj 306 milijonov evrov, tja do leta 2020. Pri tem pa so sredstva za izplačila delovne uspešnosti ostala zamrznjena do 1. julija 2020. Zanima me gospod minister:

Kako bo ministrstvo zagotovilo večjo učinkovitost javnega sektorja? Torej, ključno. Mi nimamo v Novi Sloveniji težav, da zdaj javni sektor dobi višje plače. Nekateri zelo zaslužijo. Ključen pa je servis, ki ga mora javni sektor, generalno gledano, še posebej tukaj mislim na servis države, v ožjem smislu, ta servis mora biti perfekten, predvsem izjemno učinkovit. Kot rečeno do tega, da zagotavlja dobro poslovno okolje in seveda do posameznega državljana mora biti ta servis učinkovit. Zdaj smo na začetku mandata, gospod minister, gotovo že imate kakšne ideje na kakšen način dvigniti to učinkovitost in bi me zanimalo, kakšna so vaša razmišljanja v tej smeri.

Se zahvaljujem za odgovor.

PODPREDESEDNIK JOŽE TANKO: Hvala lepa. Gospod minister, imate besedo za odgovor.

RUDI MEDVED: Hvala za besedo. Spoštovani gospod poslanec!

Dogovor s sindikati javnega sektorja resnično vrednostno znaša tam okoli 308 milijonov evrov do leta 2021 vključno z letom 2021. Jaz bi rad pri tem ponovno poudaril, da je šlo v tem primeru, seveda, za reševanje stavkovnih zahtev. Da je ta dogovor neposredno privedel do tega, da teh stavk ni bilo. In vemo kaj bi pomenilo, če bi javni sektor uresničil svoje napovedi in tako množično stavkal kot je bilo to napovedano, kaj bi potemtakem pomenilo to tudi za gospodarstvo, seveda za vse nas, za celotno družbo. Da je bil ta dogovor mogoče se je bilo treba, seveda, tudi nečemu odpovedati. In v dogovoru s sindikati, ker mi smo s težkim srcem pristali na to, da se delovna uspešnost, začetek izplačevanja delovne uspešnosti oziroma sprostitev prestavi sedaj v leto 2020 na 1. 7. leta 2020, ker je dejstvo, da delovno uspešnost pravzaprav novi zakon sploh ne pozna. Ta delovna uspešnost v tem klasičnem smislu v vseh teh letih ni bila nikoli sproščena. V nekem delu sicer to obstaja tudi sedaj v praksi, ampak gre bolj za ta povečan obseg dela, torej ne toliko za plačevanje delovno uspešnih kot za plačevanje več dela. Javnofinančna slika je bila pač taka, da je bilo hkrati nemogoče zadovoljiti tako sindikate, kar zadeva stavkovne zahteve, in hkrati seveda sprostiti tudi izplačevanje delovne uspešnosti. To bi v resnici pomenilo potem to, kar ste navedli tudi v vašem vprašanju, spoštovani gospod poslanec, bo bi seveda potem pomenilo finančno breme 450 milijonov in več že takoj hipno. Tako so sindikati šli v tem primeru nasproti vladni pogajalski skupini, da pač za ceno odpravljanja anomalij, ki so jih sindikati ves čas v preteklosti poudarjali v okviru tega plačnega sistema, da ta

pasovni dvig pomeni hkrati tudi, da prenehamo govoriti o anomalijah in da od tu dalje sedaj lahko štartamo. In te dni pravzaprav tudi počnemo, v četrtek bo Vlada imenovala širšo medresorsko skupino za usklajevanje zakonodaje s področja plač v javnem sektorju in zakona o javnih uslužbencih. Dogovor s sindikati je, da bodo v tem dialogu sodelovali še naprej. Seveda pa je morda ravno ta zamik izplačevanja delovne uspešnosti morda tudi za nekaj dober. Mi imamo nekaj idej. In jaz upam, da jih bomo uspeli uskladiti tudi z vsemi deležniki, kako z delovno uspešnostjo vplivati na motivacijo in večjo učinkovitost delavcev v javnem sektorju. Da se z nekaterimi popravki, nekaterimi manj, nekaterimi bolj radikalnimi. Tu gre vendarle za 20 % mase plač. In z motivacijskega vidika je to kar nekaj sredstev. Seveda pa bo tu precej težak dialog po eni strani s sindikati. Tako da več verzij možnosti obstaja, predvsem pa želimo prenesti v javni sektor ta duh menedžerstva iz realnega sektorja in povečati kompetence vodij organizatorjev, odločevalcev, ki pa bi seveda potemtakem tudi s spreminjanjem zakonodaje lahko na podlagi sistema delovne uspešnosti še kakšnih drugih virov tudi ustrezno nagradili in s tem motivirali. To je nekako ta naš fokus v katerega se usmerjamo v letu 2019 in je po eni strani tudi neposredna posledica dogovora s sindikati o stavkovnih zahtevah. Zagotovili smo pa socialni mir za prihodnjih nekaj let, da se lahko sedaj v miru brez grožnje stavk, brez noža za vratom, če se tako izrazim, dogovarjamo o tem, kako reformirati plačni sistem v javnem sektorju.

PODPREDSEDNIK JOŽE TANKO: Hvala lepa. Gospod poslanec, imate besedo za obrazložitev zahteve za dopolnitev odgovora. Izvolite.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala lepa, gospod podpredsednik. Hvala vam, gospod minister.

Posebej mi je bilo to všeč, kar ste rekli in to si bom zelo zapomnil. Nekako implementirati ta menedžerski duh iz realnega sektorja v javnem sektorju – mislim, da je to ključno. Mi razumemo, da oba sektorja, tako realni sektor kot javni sektor, eden brez drugega ne moreta in da gre za neko logično celoto.

Večkrat ste omenjali sindikat – zdaj, seveda bom kakšno besedo povedal, ki bo morda neprijetna, je pa realistična. Sindikati lahko zavajajo, le dokler domače realnosti ne postavimo v mednarodni kontekst. Če bi v Sloveniji verjeli le besedam gospoda Branimirja Štruklja in drugim glasno govornikom iz vrst sindikatov javnega sektorja, bi bili prepričani, da smo po njegovi učinkovitosti, javnega sektorja namreč, v svetovni špici, po plačah pa povsem na dnu. Tako, takšen je vtis, če poslušamo.

A realnost je seveda povsem drugačna, razkrije pa jo šele pogled čez »planke«, katerega pa pri nas, pravzaprav, pošteno manjka. In, gospod minister, gotovo sva oba zelo slabe volje, ko gledava to lestvico svetovnega ekonomskega foruma, zadnja, ki je na razpolago, kjer vidimo, da je recimo, po zapravljenosti državnega aparata, Slovenija na neslavnem 125. mestu od 135. Zadnje mesto zaseda Libanon.

In še, v Sloveniji je število zaposlenih v javnem sektorju glede na zasebnega, nad povprečjem OECD. Povprečna plača v javnem sektorju je za približno 360, 370 evrov bruto višja kot v zasebnem sektorju. Slovenija pa sodi med države, kjer je razlika povprečne plače v korist javnega sektorja največja.

Nimam težav, da ima javni sektor visoko plačo, naj ima, ampak gre za učinkovitost. Tako da, rad bi se tu z vami še naprej pogovarjal o rešitvah, kako stimulirati tiste, ki dobro delajo, ki vlečejo.

PODPREDSEDNIK JOŽE TANKO: Hvala lepa. Gospod minister, imate besedo za dopolnitev odgovora, izvolite.

RUDI MEDVED: Hvala lepa.

Podatki, ki jih naštevate, kar zadeva seveda uvrstitev na teh lestvicah seveda nam niso v čast. Obstajajo tudi kakšni drugi podatki, mislim, ki niso tako črni, tile so, mislim da, najbolj črni doslej, kar sem jih zasledil, obstajajo tudi kakšni malo bolj optimistični, tudi kar zadeva javni sektor kot tak. Mislim, v evropskem okviru, ne zaostaja zelo za nekim evropskim povprečjem.

Nasprotno, niti po številu zaposlenih v javnem sektorju, v celoti, je tu nekje v zlati sredini. Ti podatki so ves čas približno enaki. Res je, da deloma evropsko povprečje presega zaposlovanje v šolstvu in morda zdravstvu, ampak, takšen standard javnega servisa smo si pač v tej državi dogovorili. To od tega javnega servisa pričakujemo in po drugi strani je pa vendarle res, glejte, da(?) javni sektor 15 % prispeva k bruto domačemu proizvodu, torej, je pomemben javni servis, ni samo porabnik.

Tako da, ali so zdaj plače, v tem trenutku je pravzaprav tako, da je tudi primerjava med plačami - tu gre za statistiko – primerjava med plačami v javnem sektorju in realnem sektorju, ko govorimo pa o ljudeh z ustreznimi strokovnimi kompetencami, pa vam moram povedati, da ljudje iz javnega sektorja, strokovnjaki, bežijo in prehajajo v realni sektor, ker strokovnjakov z določenimi znanji ta javni sektor ne more plačati. Realni sektor trenutno to zmore.

To samo za ilustracijo, da vendarle stvari niso tako črno bele oziroma tudi ne tako zelo črne. Seveda pa, s povprečjem pa se pač ne smemo zadovoljiti. Stremeti moramo, da na teh lestvicah, pa kakorkoli že gledamo na njih, seveda, moramo stremeti, da smo na njih čim višje, čeprav to je statistika. Kot sem rekel, za organizacijo dela z motivacijo zaposlenih in s kompetencami. S kompetencami, ki jim morda ljudem manjka, predvsem pa spremeniti miselnost, da se ljudje v javnem sektorju, da si upajo nekaj odločiti. In zato na marsikateri tej lestvici smo tam, kjer pač smo, ker do odločitev enostavno ne prihaja.

Saj imamo res birokratske ovire. Imamo pa tudi izjemno dolgotrajne postopke, ki morda niso birokratska ovira, vendar se ljudje ne ...

PODPREDSNIK JOŽE TANKO: Hvala lepa. Gospod poslanec, imate besedo za postopkovni predlog.

Izvolite.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala, gospod podpredsednik.

Izkoriščam to poslovniško možnost in predlagam, da Državni svet glasuje o mojem predlogu, da na naslednji seji pravimo razpravo o odgovoru ministra.

Minister mi je zdaj pravzaprav dal nek motiv za to, ko je začel že kar sam razmišljati o instrumentih, kako motivirati tiste dobre delavce v javnem sektorju in kaj vse je potrebno narediti, da bi bil naš javni sektor učinkovit.

Z učinkovitostjo, ali pa če zdaj gledam realni sektor, gospodarstvo, tam imamo produktivnost, s tem imamo strahovite težave.

Glede produktivnosti smo v gospodarstvu, mislim, da 19 odstotkov pod evropskim povprečjem. Tu imamo strahoten problem. Najbrž tudi zaradi neučinkovitega javnega sektorja. Seveda ne gledam jaz samo črnih lestvic, gledam tudi tiste, ki so svetle in tudi o njih govorim.

Mi smo - ampak ko vse to združim, potem pridem do enega skupnega imenovalca, ki sem ga nekako takole skomponiral: Najbolj zelena dežela sveta, Slovenija, z najmanj učinkovitim javnim sektorjem in trgom dela ter neperspektivnostjo za talent.

O tem zdaj danes niti nismo govorili, veste sami, to je tudi eden od naših problemov, da nam dejansko mladi kader beži, da imamo problem z begom možganov. Jaz sem za kroženje možganov, nisem pa za beg možganov.

In kot rečeno, te lestvice, kakšno tudi vržem v koš, vam kar povem, gospod minister. Ampak ko pa gre za lestvice svetovnega ekonomskega foruma pa so to najbrž le neki relevantni podatki in jaz ne morem se sprijazniti, enostavno se me to dotakne, če vidim, da je eden izmed specifičnih področji analize svetovnega gospodarskega foruma, recimo za obdobje 2016-2017 tudi učinkovitost javnega sektorja o katerem govoriva ves čas in tam piše: Slovenija je na tem področju dobila oceno 3,1 na skali od 1 do 7, kar zadostuje za 105. mesto med 136 državami. In še naprej, da so med nami države kot recimo Sierra Leone, Kirgizistan, Gvatemala, Pakistan, Nepal in tako naprej. Ne moremo. Mi imamo vse potenciale, da smo najboljši na svetu. Jaz sem trdno prepričan. Najboljše potenciale imamo in znati bi morali to znanje zadržati doma, učinkovitost nagraditi.

Vesel sem, da sva tu na isti strani pa najbrž celotna ta dvorana in zato mislim, da bi bilo koristno za Vlado, da poslanci opravimo neko razpravo kako javni sektor narediti bolj učinkovit, predvsem kar zadeva vaše področje, državno javno upravo, šolstvo je morda poseben primer, zdravstvo morda tudi.